

بررسی و تحلیل فقهی
بیمه عمر از دیدگاه فقه
امامیه

علی خلوصی

سرشناسه: خلوصی، علی، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور: بررسی و تحلیل فقهی بیمه عمر از دیدگاه فقه امامیه / علی خلوصی.
مشخصات نشر: قم: واژه پرداز اندیشه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۲۵۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴۷-۰۷-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: بیمه عمر (فقه)
موضوع: (Life insurance (Islamic law
رده بندی کنگره: ۸/ BP۱۹۶
رده بندی دیویی: ۳۷۲/ ۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۲۷۵۴
وضعیت رکورد: فیبا

نام کتاب: بررسی و تحلیل فقهی بیمه عمر از دیدگاه فقه امامیه
مؤلف: علی خلوصی
مدیر هنری: جواد آذر دخت
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴-۷۲۹-۹
نوبت چاپ: اول، بهار ۱۴۰۰
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نوین
شمارگان: ۱۰۰۰

◆ مقدمه ۱۱

- ب- اهداف و فوائد تحقیق ۱۲
- پ- ضرورت تحقیق ۱۲
- ت- پیشینه تحقیق ۱۲
- ث- سوالات تحقیق ۱۵
- ج- فرضیه تحقیق ۱۶

◆ بخش اول: مفاهیم و کلیات ۱۷

- * فصل اول: مفاهیم ۱۹
- الف- عقد ۱۹
- الف- ۱. «عقد» در لغت ۱۹
- الف- ۲. «عقد» در اصطلاح ۲۰
- ب- بیمه ۲۳
- ب- ۱. «بیمه» در لغت ۲۳
- ب- ۲. «بیمه» در اصطلاح ۲۵
- ج- اصطلاح «بیمه عمر» ۲۶
- * فصل دوم: کلیات ۲۹
- الف- تاریخچه بیمه ۲۹
- ب- تاریخچه بیمه عمر ۳۳
- پ- بیمه اشخاص و انواع آن ۳۵
- پ- ۱. بیمه عمر: ۳۸
- پ- ۲. بیمه مستمری: ۳۸
- پ- ۳. بیمه حوادث ۳۸
- پ- ۴. بیمه درمانی ۳۹
- پ- ۵. بیمه بازنشستگی ۴۰

- ت- عقد بودن بیمه عمر..... ۴۱
- ث- اجزای تشکیل دهنده بیمه عمر..... ۴۲
- ج- انواع بیمه عمر..... ۴۳
- چ- تفاوت های بیمه عمر با سایر بیمه ها..... ۵۱

♦ بخش دوم: مبانی فقهی حاکم بر قراردادهای بیمه عمر..... ۵۵

- * فصل اول: صحت معاملات با اشخاص حقوقی..... ۵۷
- الف- تعریف شخص حقیقی و حقوقی:..... ۵۷
- ب- ادله صحت معاملات با اشخاص حقوقی..... ۶۴
- ۱. دلیل اول: تمسک به عمومات و اطلاقات..... ۶۵
- ۲. دلیل دوم: سیره عقلاء..... ۶۷
- * فصل دوم: عدم توقیفی بودن عقود و جایگاه فقهی عقد بیمه عمر..... ۷۳
- الف- توقیفی بودن عقود..... ۷۳
- ۱. قائلین..... ۷۳
- ۲. ادله..... ۷۷
- ب- عدم توقیفی بودن عقود..... ۷۸
- ۱. قائلین..... ۷۸
- ۲. ادله..... ۸۳
- ج- عقد بیمه عمر، عقد شرعی معین یا عقد مستقل..... ۸۹
- ۱. بیمه عمر و ضمان..... ۸۹
- ۲. بیمه عمر و صلح..... ۱۱۳
- ۳. بیمه عمر و هبه..... ۱۱۶
- ۴. بیمه عمر و جعاله..... ۱۱۹
- ۵. بیمه عمر و مضاربه..... ۱۲۱
- ۶. بیمه عمر و قرض..... ۱۲۵
- ۷. بیمه عمر و عقد عمری..... ۱۲۶
- ۸. بیمه عمر، عقد مستقل..... ۱۲۸

❖ بخش سوم: ادله صحت عقد بیمه عمر و اشکالات فقهی آن ۱۳۱

- * فصل اول: ادله صحت عقد بیمه عمر ۱۳۳
- الف - دلیل اول: آیه شریفه «أوفوا بالعقود» ۱۳۳
۱. بررسی مفاد ومدلول آیه ۱۳۳
۲. استدلال به آیه در صحت عقد بیمه عمر ۱۳۶
- ب - دلیل دوم: آیه شریفه «... تجارة عن تراض» ۱۳۸
۱. بررسی مفاد ومدلول آیه ۱۳۸
۲. تعیین نوع استثناء در آیه (استثناء متصل یا منقطع): ۱۴۵
۳. استدلال به آیه در صحت عقد بیمه عمر ۱۴۹
- پ - دلیل سوم: حدیث «التاس مسلطون علی اموالهم» ۱۴۹
۱. بررسی مفاد ومدلول حدیث ۱۵۰
۲. استدلال به حدیث در صحت عقد بیمه عمر ۱۵۵
- ت - دلیل چهارم: حدیث «المؤمنون عند شروطهم» ۱۵۵
۱. بررسی مفاد حدیث ۱۵۷
۲. مدلول تصدیقی حدیث و گای به شرط ۱۶۵
۳. استدلال به حدیث در صحت عقد بیمه عمر ۱۶۷
- * فصل دوم: اشکالات فقهی عقد بیمه عمر ۱۶۹
- الف - بیمه عمر و غرر ۱۶۹
۱. معنای لغوی و اصطلاحی غرر ۱۶۹
۲. ادله بطلان معامله غرری ۱۷۴
۳. تحلیل غرر در بیمه عمر و نقد آن ۱۷۷
- ب - بیمه عمر و تعلیق ۱۸۰
۱. معنای لغوی و اصطلاحی تعلیق ۱۸۰
۲. ادله بطلان عقد معلق ۱۸۲
۳. تحلیل تعلیق در بیمه عمر و نقد آن ۱۸۵
- پ - بیمه عمر و قمار ۱۸۷
۱. معنای لغوی و اصطلاحی قمار ۱۸۷
۲. ادله حرمت قمار ۱۹۰
۳. تحلیل قمار در بیمه عمر و نقد آن ۱۹۲

❖ مقدمه

❖ الف- تبیین موضوع تحقیق

بیمه عمر، قراردادی است که به موجب آن، بیمه‌گرد در قبال قسط‌هایی که از بیمه‌گذار دریافت می‌نماید، متعهد می‌شود که مبلغی معین از مال را به بیمه‌گذار یا شخص ثالث بپردازد. براساس تفاوت مفاهیم بیمه‌های عمر مبلغ مورد بیمه یا در صورت وفات شخص بیمه شده، به افرادی که بیمه‌گذار معین کرده است (ذی نفع) که نوعاً ورثه متوفی می‌باشد، پرداخت می‌شود و یا در صورت زنده بودن بیمه شده، پس از انقضای مدت تعیین شده به خود بیمه‌گذار یا ذی نفع پرداخت می‌شود و نحوه پرداخت مبلغ بیمه‌ای، حسب توافق طرفین می‌باشد.

بیمه عمر، یکی از عقود مستحدثه‌ای است که فقهاء، آن را در کنار انواع بیمه، مورد بحث و بررسی قرار داده و برای تطبیق آن با موازین فقهی، راه حل‌های مختلفی را ارائه داده‌اند.

در این تحقیق، دیدگاه فقه امامیه را پیرامون عقد بیمه عمر با بیان مبانی، ادله و قواعد فقهی بررسی و تحلیل می‌نماییم.